

Profiel Marco de Souza

Idealist met groot zakelijk inzicht

Zitten er straks kinderen uit Zuidoost in het Concertgebouworkest? Wel als het aan Marco de Souza ligt, bedenker van het leerorkest. Zijn idee wordt landelijk overgenomen.

tekst SASKIA NAAFS foto RINK HOF

Basisschoolkinderen die klassieke muziekles krijgen en spelen in symfonieorkesten. Dat klinkt als een leuk bijvak op een eliteschool, maar is het niet. Het idee ontstond in de Bijlmer. De kinderen nemen de instrumenten mee naar huis, krijgen les van professionele muziekdocenten en treden op met leden van het Nederlands Philharmonisch Orkest.

"Marco is als pionier begonnen, maar het leerorkest is een structuur geworden," zegt NedPho-directeur Rob Streevelaar. "Hij is geen solist, maar zoekt het in samenspel. De kinderen staan bij hem voorop."

In Amsterdam wordt op achttien basisscholen wekelijks orkestles gegeven. Vanuit Zuidoost verspreiden de leerorkesten zich tot Den Bosch en Groningen aan toe. Donderdag staat een symposium in Felix Meritis in het teken van het leerorkest.

Drijvende kracht hierachter is Marco de Souza (São José do Rio Pardo, 1964), directeur van Muziekcentrum Zuidoost (MZO). Ieder kind verdient de kans een instrument te spelen,

1986

Emigreert van Brazilië naar Nederland

1993

Studeert af aan het conservatorium in Utrecht

Marco de Souza. Hij was tweede keus, maar ging voortvarend aan de slag en is 'on-Nederlands verfrissend'.

vindt De Souza, want 'muziek maakt slimmer en socialer'.

De Braziliaan kwam in 1986 naar Nederland om het barokke instrument viola da gamba te studeren aan het conservatorium in Utrecht.

Die stap was allerminst vanzelfsprekend. De Souza groeide op in een klein stadje 250 kilometer ten noorden van São Paulo. Zijn ouders zijn van eenvoudige komaf en zagen liever dat hun zoon een echt vak zou leren.

Maar de kleine De Souza was zo

vastberaden dat hij op twaalfjarige leeftijd in zijn eentje op de bus naar São Paulo stapte om klassiekegitaarles te kunnen volgen. Hij vervalste een toestemmingsbriefje van zijn vader, die een week boos op hem bleef.

Als tiener was De Souza al maatschappelijk betrokken, zegt Lucia Ferron, die 21 jaar met De Souza getrouwd is en twee zoons met hem heeft. "Marco wilde als zestienjarige een muziekschooltje opzetten in de sloppenwijk. Hij deed mee aan de jaarlijkse optocht om geld in te zame-

len. De hele familie moest meehelpen om een praalwagen te versieren met bloemen en muziekinstrumenten. Ze werden gek van hem, maar hij won wel de eerste prijs. Marco ziet kansen, geen hindernissen."

Marco durft groots te dromen, zegt ook MZO-collega Martje Diemer. "Hij vindt dat muziek bij het basisonderwijs hoort, net als rekenen en taal. Waarom kinderen op een keyboardje laten spelen, als je ze ook in een symfonieorkest kunt zetten? Marco durft zijn kop boven het maaiveld uit te steken. On-Nederlands verfrissend."

In 2000 kwam de functie van directeur van MZO vrij. "Aanvankelijk was de commissie aarzelend," zegt Diemer. "Het was iemand van buiten, zijn Nederlands was nog niet zo goed." De Souza was tweede keus, maar ging voortvarend aan de slag om van het noodlijdende muziekschooltje met drie man personeel een florerend bedrijf te maken met twintig medewerkers en ruim tachtig muziekdocenten nu.

Diemer: "Dat is typisch Marco. Die schrijft meteen een bedrijfsplan en stap naar de bank en het bedrijfsleven. We zaten in een grauw gebouwde en hadden meubels nodig - Marco regelt sponsoring bij Ikea voor kastjes en verf. Hij is muzikant, maar ook ondernemer."

Directeur werd hij door hard te werken. Nadat hij in 1993 was afgestu-

deerd aan het conservatorium, maakte De Souza schoon op het Centraal Station, plukte komkommers in Duitsland en assembleerde printers in een fabriek. Daarnaast speelde hij in barokensembles en werkte als muziekdocent en dirigent van een jeugd-orkest.

Hij gaat door tot het gaatje, zegt zijn echtgenote. Een paar jaar geleden was hij tijdens een ziekenhuisopname nog druk aan het bellen voor zijn leerorkesten. "Ik heb hem de telefoon uit zijn hand moeten rukken." Toen hij glimlachend zijn werkzaamheden omschreef, zei de arts: "Meneer, u vertoont alle tekenen van overspannenheid, maar zo ziet u er niet uit."

Het kostte een flinke dosis doorzettingsvermogen om de leerorkesten van de grond te krijgen. Het stadsdeel stond niet meteen te springen om geld in het project te steken. "In het begin verklaarden ze hem voor gek," zegt Ferron. "Hij was toch een beetje de knuffelallochtoon. Die schattige Marco, die zijn spreekwoorden verhaspelt. Zijn motto: het maakt niet uit hoe groot het glas is, als het maar vol is."

Voor financiering klopte hij onder meer aan bij het cultureel en maatschappelijk VSB Fonds. Waarom hij dacht dat zijn plan zou lukken? "Omdat ik nog nooit iets heb gedaan wat niet lukte," was zijn antwoord.

In 2007, de startfase van de leerorkesten, dreigde Zuidoost de subsidiekraan dicht te draaien. Het MZO draaide structureel verlies en zou misschien moeten fuseren met muziekschool Amsterdam. Oud-stadsdeelvoorzitter Marcel La Rose, toen voorzitter van het MZO: "Het stadsdeel vermoedde ten onrechte dat het subsidiegeld in private fondsen verdween. We hebben een harde strijd moeten voeren voor het leerorkest."

Dankzij 'de grootste demonstratie ooit', met honderden schoolkinderen die het stadsdeelkantoor bezetten, werd het leerorkest gered. La Rose: "Marco wordt gedreven door een ideaal. Gelukkig is er iemand die tegen de stroom ingaat. Door hem is Zuidoost de bakermat van het leerorkest."

Eén van de eerste scholen die het leerorkest omarmden, was basisschool Samenspel in de Bijlmer. Directeur Marijke van Amersfoort: "Marco's boodschap was: hoe krijgen we zo veel mogelijk kinderen aan een instrument? In de Bijlmer hebben kinderen algauw een stempel, maar waarom zouden ze naast djembé en drums niet ook klassieke instrumenten kunnen bespelen?"

Op Van Amersfoorts school wordt van groep 5 tot en met groep 8 wekelijks orkestles gegeven. De kinderen krijgen de instrumenten mee naar huis en treden in grote concertzalen op. In de beginfase was er enige scepsis, zegt de directeur. "Het waren vooral de docenten die speelden, niet de kinderen. Maar ja, je kunt ze niet meteen aan Brahms zetten."

"Marco heeft een goed gevoel voor

2000

Begint als directeur bij muziekcentrum Zuidoost

2005

Eerste project met leerorkesten

pr," zegt Van Amersfoort. De twee trekken met het leerorkest van basisschool Samenspel het hele land door om reclame te maken. "We zijn meermalen in de Tweede Kamer geweest en we zijn bij Máxima op de koffie geweest."

De muziekschooldirecteur weet bekende Nederlanders aan zich te binden. Zo ondersteunen Freek de Jonge en zijn vrouw Hella de stichting Leerorkest. "Marco is heel bevolgen en enthousiasmerend," zegt Hella de Jonge. De violist speelt af en toe mee met de jeugdorkesten. "Het is zo mooi om te zien hoe die kinderen langzaam worden meegezogen in de muziek. Ik heb vroeger zelf in een jeugdorkest gespeeld. Door samen te spelen, leer je ook iets van het leven."

Dat de kinderen niet allemaal Janine Jansens zijn, maakt niet uit, zegt journalist Maartje van Weegen. "Het is soms niet om aan te horen, maar dat geeft niet." Van Weegen zamelde in het radioprogramma *De Klassieken* muziekinstrumenten in voor de stichting, en presenteerde vorig jaar een optreden in het Muziekgebouw aan 't IJ.

Van Weegen: "Iedereen is Marco ter wille. Je hebt mensen die zien overal zes problemen, maar hij ziet een probleem en bedenkt zes oplossingen. Als er meer Marco's zouden zijn, zou de wereld er een stuk mooier uitzien."

ADVERTENTIE

MEUBELSTOFFEERDERIJ LODEWIJK
(Ambachtelijke Meubelstofferderij)

Ambachtelijke Meubelstofferderij Lodewijk is er voor uw

TOTALE MEUBELRESTAURATIE

Gespecialiseerd in herstoffering van banken en fauteuils, vernieuwing van binnenwerken, fauteuils op lengtemaat maken. Fineren en Politoeren, leerreparatie, antiekrestauraties, biezen, rieten en rotan stoelen. Vloerbedekking en gordijnen.

Optimale service, garantie en kwaliteit.
SERVICE ALS VANOUDES, Wij halen en brengen gratis!

Wassenaar - 070-5118825 • Leidschendam - 070-3989944
 Winkel Den Haag, Reinckenstraat 111
 2517 CT Den Haag • 070-3922344

Geopend:
 ma., di., do. van 9.00 - 17.00 uur
 wo. en vr. van 9.00 - 14.00 uur,
 za.: op afspraak

www.stofferinglodewijk.nl • info@stofferinglodewijk.nl